

BUTLLETÍ CULTURAL NÚM. 153 GENER - FEBRER 2011

EDITORIAL

Per Pere Caveró i Muñoz,
secretari de la junta directiva
i cap de la secció d'Història

La paraula, bàsicament el concepte, *concordia*, actualment a Andorra és associada a un terreny entre les parròquies de Canillo i Encamp i a una situació de conflicte i discòrdia.

La història contempla i mostra altres concòrdies: la de 7-3-1162 i la de 8-1-1176. Aquests dos documents, d'una època amb pocs documents coneguts, ofereixen certes dificultats per interpretar-los (exemples, escola de Barcelona: reforçament de l'autoritat del senyor, i escola de Tolosa: límits de l'autoritat del senyor), i cal destacar que les interpretacions es fan des de l'actualitat (nous paradigmes o criteris i valors).

Any 1161: vers la Concòrdia

L'any 1162 se signa la Concòrdia amb el bisbe Bernat Sanç i els canonges de la catedral d'Urgell. Poc després, l'any 1176, la Concòrdia se signa amb els canonges de la mateixa catedral, en la qual es precisa aspectes de la primera.

Les dues Concòrdies regulen conjuntament: les relacions tributàries (l'alberg, visita i estada a Andorra de l'autoritat i obligacions dels andorrans vers aquesta autoritat; els delmes agrícoles, al voltant del 10% de la collita, diferent de la primícia (els primers fruits de la collita), i els delmes ramaders (10% de les cries); la lleuda (tribut que s'ha de pagar als pobles per accedir a vendre al mercat...); el protocol d'honors vers l'autoritat, la força armada –armament, avituallament, condicions pràctiques, reclutament (*versus* sometent)– i el reconeixement de la jurisdicció dels tribunals eclesiàstics –actuació judicial en matèries administratives, civils, penals i socials en les Valls d'Andorra.

Les Concòrdies (la primera signada per uns representants andorrans, la segona la signa la majoria, si no tota, de la població d'Andorra) són el resultat d'una llarga negociació que podem qualificar de lenta i llarga i situar poc abans de 1162. Els andorrans signats reconeixen unes obligacions vers l'exterior.

Aquest reconeixement és una constant, que permet mantenir un *status quo* interior que cal refermar periòdicament i esdevé un eix del decurs històric.

Aquesta forma de fer es manté en el temps:

- lligues i pateries de caràcter pròxim i local a partir de l'edat medieval;
- acords amb els estats veïns en l'edat moderna, especialment al segle XVIII;
- voluntat de recuperació, renovació dels mateixos acords en l'edat contemporània (segles XIX i gran part del XX).

Aquesta constant andorrana resta condicionada, en l'actualitat, per l'ampliació del territori pròxim (d'Espanya i França a la Unió Europea) i la definició d'Andorra com a Estat en la Constitució i el tractat que se'n desprèn amb els països veïns de 1993.

La nova situació es palesa en l'actual signatura d'acords de caràcter econòmic amb països europeus i amb l'Europa unida.

SUMARI

COL·LABORACIONS
Entorns "obesogènics", més enllà de l'alimentació i l'activitat física
Per Cristina Pérez i Vázquez

ASTRONOMIA
Eclipse parcial de sol
Per Miquel Sistach i Roura

COMENTARI DE CONFERÈNCIES
"A l'entorn de les constel·lacions familiars, el silenci que revela la nostra realitat profunda"
Conferència impartida per Carmen Codina el 27 de maig del 2010
Per Àngels Codina i Farràs

ESTUDIANTS A L'UCE
Coneixent el valor "simbòlic" de l'UCE
Per Alexandra Monné i Bellmunt

ASSEMBLEA
Resum de l'assemblea ordinària 10/02/2011
Per Pere Caveró i Muñoz

AGENDA DE LA SAC

Entorns "obesogènics", més enllà de l'alimentació i l'activitat física

Per Cristina Pérez i Vázquez

Observatori de la Sostenibilitat d'Andorra, SUMMLAB, càtedra UNESCO de sostenibilitat UAC

L'obesitat és un dels problemes de salut més importants en el si de les nostres societats. Es culpabilitza les persones obeses pel seu estil de vida sedentari i per la seva alimentació no saludable, però sota aquesta acusació s'amaga tota una organització política, social i econòmica que va més enllà de la responsabilitat individual i que envolta aquesta malaltia convertida en la nova epidèmia de les societats industrials.

Investigacions d'arreu del món estudien l'obesitat i els determinants socioeconòmics de les persones que la pateixen. L'institut John Hopkins, als Estats Units, afirma que les nostres societats es recreen en un entorn obesogènic amb un lema: *Menjar. Beure. Consumir*. Les transnacionals controlen la nostra alimentació des del conreu fins al nostre plat. El problema comença en l'origen: el monocultiu de blat amb alt contingut de fructosa és més barat que el conreu intensiu d'horticultura. Paral·lelament, el consum de begudes ensucrades augmenta entre la població.

La publicitat, les màquines expenedores, les botigues 24 h recreen un entorn que ens empeny a consumir productes poc saludables. Alix Bélanger i David Belliard al seu llibre *Nous ne sommes pas coupables d'être malades* (1) denuncien l'augment de la taxa de lípids en els aliments transformats i l'engrandiment del perímetre dels colls de les ampolles per afavorir un major consum per glop, per exemple.

L'Institut National de la Santé et la Recherche Médicale a França (Inserm) ha trobat correlacions estadístiques (2) que vinculen la proximitat dels supermercats *hard-discount*, els restaurants *fast-food*, els habitatges de famílies amb baixos nivells d'educació i d'ingressos amb el risc de patir obesitat. Una família amb baix poder adquisitiu compra productes més econòmics i de menys qualitat (fècula de patata als formatges per augmentar el volum dels formatges, per exemple)

Cristina Pérez

Hi ha altres investigacions sobre l'obesitat i l'entorn (3): la planificació urbana també és determinant en l'increment de la malaltia. Existeixen pocs espais públics lliures on poder passejar, jugar i practicar activitats a l'aire lliure; l'aglomeració d'edificis envoltats de carreteres i l'aparició de grans centres comercials fomenten que la ciutadania necessiti transport motoritzat per desplaçar-se i, per tant, disminueixi l'activitat física; la distància del lloc de treball i la llar familiar també promou la mobilitat en vehicle. Aquest model de transport repercuteix en la seguretat dels carrers: els barris per jugar, coniar, llegir o xerrar s'han convertit en entorns hostils i contaminats. Les condicions al treball acaben de construir l'entorn obesogènic: trenta minuts per menjar algun plat preparat o un entrepà; horaris de feina que s'encavallen amb els horaris comercials i no ajuden a conciliar el temps familiar per comprar productes frescos i saludables, i conciliar el temps personal per practicar esport o alguna activitat fora del context laboral o familiar.

Tots aquests factors són determinants en l'increment de l'obesitat a les nostres poblacions. A Andorra, més del 30% de la població adulta presenta sobrepès i un 8,5% està obesa (*Enquesta de Salut, 2002*). Més preocupant, però, és la distribució de la problemàtica entre la població infantil: un 19% té sobrepès però un 13% ja és obesa (*Enquesta de Salut Infantil, 2004*).

Diversos estudis associen l'increment de malalties coronàries, infarts, diabetis tipus 2 i alguns càncers amb l'obesitat i el sobrepès. (4) La solució oferta per les administracions públiques és seguir una dieta sana i equilibrada i practicar esport. Però la indústria química –que controla els fàrmacs i l'alimentació mundial (transgènics, fertilitzants i pesticides, entre altres)– a part de fomentar la venda de nous productes i medicaments cremadors de greixos que combaten l'alt poder calòric dels aliments que aquestes mateixes corporacions processen i comercialitzen, intervenen en l'elaboració de les piràmides de nutrició que les administracions públiques recomanen. Als Estats Units, les frases *menja menys i redueix el consum de carn* han desaparegut de les publicacions de salut alimentària públiques des del 1997 segons un estudi publicat per Nestle M. Food Lobbies (4).

L'organització del treball també dificulta la creació d'entorns saludables. L'augment de les hores de feina i la precarització dels salaris i de les condicions laborals tampoc no ajuden a la nostra societat de consum a gaudir del temps necessari per promoure una vida sana.

La medicina segueix investigant noves intervencions quirúrgiques per reduir l'estómac o els budells en casos extrems, d'obesitat mòrbida, o per a persones que disposen de temps i de diners (agafar uns dies de baixa no està a l'abast de tothom). Una vegada feta la intervenció i per mantenir els resultats, es recomana "canviar l'estil de vida per uns hàbits saludables". És a dir, és una solució temporal i costosa; però no definitiva.

Com es veu, l'obesitat està arrelada en la nostra forma de vida, en la nostra organització (*Menjar. Beure. Consumir*) i requereix accions conjuntes que canviïn aquest entorn obesogènic.

Combatre aquesta epidèmia amb mesures paliatives o amb propostes públiques adreçades a l'individu són propostes insuficients. La despesa d'aquestes

solucions i la càrrega sanitària de l'obesitat i les malalties associades són molt més significatives que la inversió que s'hauria de fer per prevenir-la.

Si volem una solució a la qual pugui accedir tota la població hem d'optar per intervencions més radicals: fomentar polítiques

de conciliació familiar, personal i laboral; promoure l'educació i entorns saludables des dels primers anys de vida; planificar ciutats i territoris que recreïn les mateixes condicions per a tota la població, així com la compra i el consum de productes locals i frescos amb poca manipulació.

En definitiva, es necessiten intervencions consensuades per tota la societat incloses les corporacions privades i les institucions públiques. Tan sols així podrem revertir la despesa sanitària i els esforços destinats a les mesures paliatives envers polítiques que realment millorin la qualitat de vida.

Referències:

(1) BÉRANGER, ALIX; BELLIARD, DAVID *Nous ne sommes pas coupables d'être malades!*. Les Petits Matins, 2010. (ISBN: 978-2-915-87972-8)

(2) CHAIX, BASILE "Effets des environnements physique, de services et d'interactions sociales sur la santé: l'étude de

Cohorte RECORD". *II Congrès National des Observatoires de Santé. Plénaria 3: "Du cadre de vie à la pollution: quelle influence du territoire sur la santé"*. Institut national de la santé et de la recherche médicale – Inserm. (10/11/2010)

(3) CADOT, EMILIE; MARTIN, J.; VALLÉE, J.; CHAUVIN, P. "Environnement construit et obésité: des lieux qui favorisent les déplacements? Une analyse contextuelle de la cohorte SIRS

en Île-de-France". *II Congrès National des Observatoires de Santé. Taller E: Inégalités environnementales* (09/11/2010)

(4) Curry, Eleanor "Towards a New Food Guide Pyramid". *Nutrition Noteworthy Journal*. Department of Biological Chemistry, UCLA, David Geffen School of Medicine, UC Los Angeles (2003)

ASTRONOMIA

Eclipse parcial de sol dia 04 de gener 2011

Per Miquel Sistach i Roura

Alguna idea sobre els eclipsis

Eclipsi solar és un fenomen que es produeix quan la Lluna, en el seu moviment al voltant de la Terra, s'interposa entre la Terra i el Sol.

És una interposició, que anomenem eclipsi, i que es dona una mitjana de 2,3 vegades per any, sempre coincidint amb la fase de lluna nova, i en períodes regulars anomenats saros, de poc més de 18 anys, durant els quals es produeixen 42 eclipsis solars i 42 eclipsis lunars.

En alguns casos, com en el que ens ocupa, la zona de la Terra que queda en ombra (zona d'eclipsi total) o penombra (zona d'eclipsi parcial) coincideix amb la nostra ubicació, cosa que ens permet la seva observació i gaudiment.

Horari Civil, característiques

Calculats per Andorra la Vella, de coordenades:

Latitud 42° 39' 19" nord

Longitud 1° 30' 54" est

Altitud 1.015 m sobre el nivell del mar.

Tot i que a efectes pràctics són totalment vàlides per a tot el país.

Sortida del Sol 08.27 h amb l'eclipsi iniciat

Màxim de l'eclipsi.. 08.59 h

Final de l'eclipsi..... 10.18 h

També s'utilitzen, entre d'altres, les següents dades:

Visió aprox. a 09 h

Obscuritat 55%, que és la fracció de superfície solar que va quedar oculta.

Magnitud 65%, que és la fracció de diàmetre solar que va quedar ocult.

Com i de quina manera ho podem veure

A causa de l'horari matiner, i que en aquesta època de l'any el recorregut del Sol és a molt baixa latitud, l'eclipsi del dia 4 només el podem gaudir, meteorologia a part, si ens situavem en llocs elevats i sense muntanyes davant com ara les zones altes de les estacions d'esquí, dalt de les collades i altres llocs adients.

Com a curiositat afegida, aquesta vegada l'eclipsi s'iniciava abans de la sortida del Sol, cosa que permetia veure una sortida de sol eclipsat. Finalment a Andorra els núvols ens en van dificultar la visió.

Recordeu que sempre us heu de protegir la vista!

A l'entorn de les constel·lacions familiars, el silenci que revela la nostra realitat profunda

Conferència impartida per Carmen Codina el 27 de maig del 2010

Per Àngels Codina i Farràs

Sòcia núm. 101

El propassat 27 de maig, el públic assistent a la conferència de la SAC *Constel·lacions Familiars*, el *silenci que revela la nostra realitat profunda* impartida per Carmen Codina, vàrem poder gaudir –humanament i intel·lectualment– d'una innovadora i ahora brillantíssima presentació.

Utilitzant un llenguatge filosòfic molt precís, i ahora diàfan, acompanyat d'exemples planers –per fer-ne fàcil la comprensió– dels innovadors conceptes, la ponent ens va introduir a l'abordatge terapèutic sistemico-fenomenològic que es coneix com a constel·lacions familiars (CF).

Va començar per remarcar la importància del *lloc*, terme importantíssim en el tema que ens ocupa i que es refereix al lloc psicològic des del qual cadascun de nosaltres es posiciona socialment i deixa clar el seu posicionament en l'actitud pronominal del *nosaltres* (per contraposició a la unidireccional de mirada restringida del *jo*) la de la cooperació que enforteix i beneficia al conjunt, la gran unitat de la qual formem part: "La biologia, la vida, l'ontogènia són essencialment una història de cooperació."

Va retre homenatge al seu mestre, i creador de les constel·lacions, Bert Hellinger, i ens va fer una semblança de la seva magnífica personalitat i extensa formació acadèmica. B. H. defineix les constel·lacions com una filosofia aplicada.

També ens va fer un aclariment a propòsit del nom d'aquest abordatge terapèutic, per tal d'evitar possibles confusions amb cap terme relatiu a l'astrologia. Així, ens va explicar que la nomenclatura original alemanya és *Familienaufstellung*, nom que sorgeix de la manera de procedir en constel·lacions i que es refereix a col·locar i/o relacionar la família: cadascú al lloc que li correspon.

Fent una breu ressenya històrica, ens explicà que les CF comença a desenvolupar-se els anys vuitanta a Alemanya, amb Bert Hellinger, a final dels noranta arriben a Espanya, on arrelen profundament entre els professionals de l'àmbit

Carmen Codina

terapèutic, i s'expandeixen des d'aquí per l'Amèrica Llatina i la resta de continents, fins a ser actualment conegudes mundialment. Un element clau en la difusió primerenca del treball de Bert Hellinger va ser Gunthard Weber, metge psiquiatre alemany fundador de l'Institut de Solucions Sistemiques de Heidelberg, quan el 1993 va publicar el llibre *Zweierlei Glück*, traduït a l'espanyol com *Felicidad dual*. Va constituir un èxit clamorós i va obrir el camí a tot l'abundant material que posteriorment s'ha publicat sobre el tema.

Fetes aquestes consideracions prèvies, necessàries per a la comprensió i el coneixement, ja es va entrar en matèria per explicar què són, per a què serveixen, en quins àmbits s'utilitzen i com es procedeix en les CF, de les quals tractaré de fer un resum el més clar possible.

Les CF són una eina de la qual poden beneficiar-se diferents col·lectius: aplicables tant a l'àmbit mèdic i terapèutic com a l'empresarial, acadèmic i psicosocial en general, així com el jurídic. Manejables en les diverses àrees de la nostra vida, ja que "se centren en l'essencial humà, en un ordre natural preestablert que governa els sistemes humans, i per tant les relacions, més enllà que sigui o no conegut i/o respectat, i que ens aporta desassossec o benefici en la mesura en què hi estem en sintonia". El mèrit de Bert Hellinger consisteix precisament a haver observat el comportament d'aquest ordre i els seus efectes en els sistemes humans.

El procediment de les CF permet exterioritzar

de manera clara, immediata i precisa el transfons subjacent en els processos fonamentals de la nostra existència; posseeix la facultat de revelar, en una única sessió –la qual cosa suposa un gran avantatge enfront altres metodologies–, les dinàmiques ocultes que actuen en el complex entramat de la nostra xarxa de relacions, és a dir: transferències, expiacions, lleialtats letals, etc. És un procediment orientat a la solució i actua de manera que permet al mateix temps diagnosticar –en tant que mostra quina part de l'ordre s'ha alterat– ahora que proporciona la força i l'aclariment necessaris per obtenir una comprensió alliberadora i guaridora del procés pertorbador.

És un procediment sistemíic, per tant, no contempla l'individu com un ésser aïllat, sinó com a integrant d'una xarxa familiar més àmplia, d'un sistema amb el qual s'està unit i al que es pertany per naixement.

En les CF es distingeixen dos sistemes bàsics: el sistema familiar d'origen i el sistema familiar actual.

Sistema familiar d'origen, grup del qual principalment emana la nostra vida i amb el qual es comparteix informació genètica i epigenètica. Formen part d'aquest sistema els pares, germans, avis, tiets, besavis, i tots aquells que, d'una manera o una altra, van fer lloc perquè altres entressin en el sistema.

Sistema familiar actual: és el que tenim la facultat, ja com a homes i dones adults, de crear. En formen part els esposos, els fills haguts en la relació i, en cas que aquesta relació es trenqui i se n'estableixin d'altres de posteriors amb fills, tots ells sense excepció, serien integrants del nou sistema, és un dret inherent a l'ordre.

És de vital importància saber romandre al lloc que ens és propi, tant en el sistema familiar d'origen com en l'actual, per tal de garantir que l'ordre sigui preservat. Ja que *qui roman al seu lloc no genera desordre*.

El concepte d'ordre resulta fonamental per aconseguir un bon equilibri i funcionament entre els membres d'un sistema familiar, o

entre diversos sistemes entre si, és a dir, la societat en el seu conjunt, els diferents grups en interacció.

L'ordre i les seves lleis vetllen perquè es mantinguin els criteris establerts que garanteixen el bon funcionament del sistema, per exemple, perquè no existeixin exclusions o desequilibris entre el que es rep i es dona. Aquest ordre és d'indole natural, es descobreix, no s'idea, no ha estat inventat per cap persona, i exigeix ser preservat, ja que no és possible atemptar en contra seu sense sofrir conseqüències, la majoria de vegades, greus. Esdeveniments com accidents perillosos, morts prematures, suïcidis, malalties importants, divorcis, conductes autodestructives, etcètera són formes d'autoregulació compensatòria dels sistema, ja que aquest se serveix dels individus, busca en el seu si, és a dir en els membres de successives generacions que hi pertanyen, la manera de restablir l'equilibri intern prèviament fracturat, i genera així moviments (destins) que impliquen de forma inconscient els individus que els pateixen. Aquestes implicacions inconscients es fan paleses en el decurs de la constel·lació.

La comprensió de l'ordre és el punt de partida per restablir l'ordre i, per tant, per a la solució. Igual que el desconeixement de la llei no ens eximeix del compliment, l'ordre actua de manera igualment inexorable. (Exemple: un bebè que gateja per casa i posa els dits en un endoll no protegit, rebrà una descarrega elèctrica. El corrent no és el responsable que el bebè no tingui discerniment encara del que pot o no fer. Del corrent en podem obtenir benefici o perjudici, segons la nostra forma de procedir, que va lligada al nostre coneixement i comprensió. Si connectem una làmpada a l'endoll, ens donarà llum.)

Això mateix succeeix amb el funcionament de l'ordre: conèixer-lo, saber manejar-lo, pot aportar benestar. Ignorar-lo, ignorar com funciona, significa estar exposats a perjudicis en molts àmbits de la nostra vida quo-

tidiana i, fins i tot, arribar a l'extrem de causar-nos la mort.

Carmen Codina ens va explicar que al llarg del temps ha estat testimoni d'implicacions sistèmiques que destrossen els individus, amb conductes perilloses per a ells mateixos i, sovint, també per als altres. En aquests casos el *malalt* resultava el portador inconscient de la simptomatologia d'una dinàmica disfuncional que es desenvolupava en el seu sistema.

En conseqüència, les constel·lacions serveixen per desvelar les lleialtats invisibles i les dinàmiques ocultes darrere els esdeveniments que esquitxen les nostres vides, les nostres relacions, de malaltia, desassossec, malestar físic o psíquic, en qualsevol dels àmbits que són propis d'un ésser humà.

En els sistemes familiars s'observa que els esdeveniments traumàtics, dolorosos, lesius, que han patit els nostres avantpassats, les seves ferides emocionals no concloes, continuen actuant transgeneracionalment i afecten els membres postgènits. És quelcom sabut fa temps pels especialistes de diferents abordatges terapèutics. Actualment, l'epigenètica ens proporciona la prova científica del que ja s'havia comprovat fenomenològicament.

La psicoterapeuta i investigadora d'origen francès, Anne Ancelin Schutzenberger, ha dedicat gran part de la vida a desenvolupar el concepte de *psicogenealogia* i a estudiar el que es coneix com a *síndrome de l'aniversari*. Va observar que alguns esdeveniments actuen transgeneracionalment, és a dir es repeteixen al llarg del temps, i impliquen persones de diferents generacions, que pertanyen al mateix sistema. Per exemple: estudiant la psicogenealogia de Maria Antonieta, la que fou reina de França, va trobar que, durant tres generacions i sota diferents circumstàncies, tres membres del sistema familiar (ella inclosa) van morir decapitats el mateix mes de l'any, l'octubre.

En constel·lacions familiars es treballa sobre aquest tipus de repeticions, de constatar aquests camps. Els camps són regions no materialitzades d'influència, forces invisibles que estructuren espais de comportament. El camp terrestre, per exemple, ens envolta, no el podem veure, no és un objecte material, però és real, fa que les coses tinguin pes i les dota de plenitud. Recentment hem estat testimonis d'un fet històric similar: la primavera de 1940 va tenir lloc una massacre al bosc de Katyn, a poca distància d'Smolensk. Stalin va ordenar l'execució massiva de ciutadans polonesos, pre-

soners de guerra, molts d'ells oficials de l'exèrcit. El 10 d'abril d'enguany, la primavera del 2010, van morir nombrosos militars i membres del parlament de Polònia, inclòs el president, en estavellar-se prop d'Smolensk l'avió que els transportava, just quan es dirigien a commemorar la massacre dels seus compatriotes succeïda al mateix lloc setanta anys abans. S'ha de ser molt cautelós quan es mobilitza memòria traumàtica, ja que s'obre un camp d'informació que pot donar lloc a la repetició d'esdeveniments no desitjats.

Resulta ostensiblement evident que els traumes també s'hereten. En el pla individual, les ferides emocionals no resoltes de cadascun de nosaltres són el patrimoni, el llegat traumàtic que transmetem als nostres fills i descendents. És per això que esdevé de vital importància fomentar la consciència de si mateix i el treball terapèutic encaminat a resoldre els nostres afers personals, tant pel que fa a la nostra responsabilitat cap a nosaltres mateixos, per tal d'esdevenir éssers reconciliats amb nosaltres mateixos i, per tant, pacífics, com per la responsabilitat cap als nostres descendents, "que es mereixen transitar per un camí hereditari net".

També ens va fer una demostració del procediment d'aplicació de les CF molt més fàcil de comprendre per l'experiència que no a través de la paraula. Per realitzar aquest treball cal un espai gran i buit així com un grup de persones (clients, terapeuta i representants).

Les CF es realitzen en silenci, ja que és "el silenci el que revela la veritat amagada en la profunditat de la nostra ànima" (només quan el terapeuta ho indica, es pronuncien algunes frases que tenen sentit exclusivament en el context, mai preconcebudes sinó que són regalades pel camp d'informació obert; per això la vital importància del terapeuta, "que ha d'estar capacitat per escoltar l'inaudible i saber llegir els micromoviments del cos"). La persona que dirigeix aquest treball ha d'estar retirada al seu centre i adoptant una actitud fenomenològica per veure la realitat tal com és, lliure de prejudicis i d'interpretacions personals. "És essencial entendre que el que actua no és el terapeuta sinó la realitat emergent de la situació que es representa."

Quan el terapeuta està ben sintonitzat, els successos adquireixen un significat ple, multidimensional. Ara bé, la fondària en la seva comprensió va lligada al nivell de consciència i actitud de l'individu.

Com a conclusió ens va detallar els trets que, en la seva opinió, ajudarien a fer avançar la societat en el seu conjunt, en conquerir l'equilibri emocional i el benestar intern.

Atès que el trauma s'hereta, generar una societat mental i físicament saludable requereix dos vies d'intervenció, de les quals haurien de prendre nota els polítics i persones situades en llocs de responsabilitat amb capacitat per decidir el rumb social i escoltar els professionals amb experiència:

En primer lloc, és necessari el treball personal que engloba les generacions d'adults per tal d'aconseguir l'autogestió emocional abans esmentada.

En segon lloc, programes específics adreçats a les escoles per incidir positivament en els infants en les edats primerenques de la vida, per tal de fomentar la seva intel·ligència social i emocional. Tal com proposen diversos científics, com R. Davidson,

de la Universitat de Wiconsin, o David Goleman i va fer esment de la Dra. Codina (una servidora) i l'ontomedicina (fruit de la seva creació), que, havent arribat a les mateixes conclusions, fa anys que tracta que les autoritats acadèmiques del nostre país comprenguin la importància i la repercussió positiva en l'àmbit social de dur a terme les propostes fetes en aquest sentit i que han tingut per tota resposta el silenci administratiu.

Els països els constitueixen els seus ciutadans i, si és cert que l'economia és una part molt important per al desenvolupament i el benestar social, no ho és menys que, sense una ciutadania sana mentalment i físicament "amb valors de cooperació, respecte i generositat incorporats", la vida quotidiana esdevé un malson i una carrera deshumanitzada de competició i lluita.

Davant la formulació del *gen egoista* d'R. Dawkin, ens va proposar projectes com

Mind and Life (ment i vida), que duen a terme diversos neurocientífics juntament amb el dalai-lama, que estudien tradicions antigues d'una filosofia i pràctica com el budisme i aprenen estratègies per calmar la ment i que fomenten la compassió, la cooperació i l'altruisme entre els éssers humans.

Va finalitzar deixant clar que les CF són un camí de vida i una manera de transitar-la, un camí de cooperació. Qui comprèn com funciona l'ordre es comporta en conseqüència, i per tant sap estar al seu lloc amb la responsabilitat que comporta.

És precisament per respectar l'ordre natural i tenir consciència d'unitat, deixant espai al silenci per expressar-se i que parli l'ànima, que les CF esdevenen una preuada clau que obre la porta de la comprensió de la realitat profunda. Realitat que actua i s'expressa en, i a través, de nosaltres dirigint la nostra vida.

ESTUDIANTS A L'UCE

Coneixent el valor "simbòlic" de l'UCE

Per Alexandra Monné i Bellmunt

Aquest any he participat en la XLII Universitat Catalana d'Estiu, celebrada a Prada, a la regió francocatalana del Conflent, durant els dies 17, 18, 19, 20 i 21 d'agost. Hi he participat, en les dues modalitats: com a professora i com a estudiant.

Com a professora he col·laborat amb el departament o l'àrea de Llengua amb el curs titulat *La interrelació dels usos lingüístics amb els diferents grups lingüístics presents a Andorra*. Aquest curs s'ha portat a terme en cinc dies diferents d'una hora cadascun. Així doncs el primer dia vaig tractar les qüestions referents als "Grups lingüístics i culturals d'Andorra", els principals grups lingüístics i culturals d'Andorra, definició i caracterització. El segon dia vaig tractar les "Representacions socials i grups lingüístics a Andorra", la inter i intrarelació de les percepcions i les representacions socials dels diferents grups lingüístics presents a Andorra. El tercer dia, les qüestions dels "Joves, llengües i sistemes educatius d'Andorra" mitjançant el discurs dels joves respecte a la construcció de la identitat social, personal i cultural sobre

l'experiència educativa. La quarta sessió, "La construcció de la identitat en els joves d'Andorra", i els elements principals articuladors del discurs identitari en la població juvenil del context andorrà. Finalment el darrer dia vaig tractar els "Principals prejudicis i estereotips dels diferents grups lingüístics respecte als altres presents a Andorra".

Les meves impressions són força positives, ja que hi va haver gran quòrum i aportacions força interessants, i per tant, disposada a seguir participant-hi en anys posteriors.

Com a estudiant, vaig rebre un ajut, per part del ministeri, i vaig poder gaudir del programa, que cadascú es pot fer al seu gust. Vaig seguir el curs de la Catalunya Nord, que vaig trobar força interessant, ja que feia un breu recorregut per la situació lingüística o multilingüística de França: el bretó, l'alemany, el català, el patuès, el savoià, el flamenc, el galó, el basc i l'occità plans i també vaig seguir la jornada de l'Institut d'Estudis Catalans a l'UCE de Prada sobre ensenyament de la llengua: actituds i perspectives.

A la tarda vaig fer un curs de japonès, molt interessant també des del punt de vista lingüístic i cultural. També vaig assistir a

Alexandra Monné i Bellmunt

la jornada que es va fer sobre Andorra, sobre el terme de ciutadania, jornada de gran utilitat, ja que el concepte es va matisar des de diferents òptiques i perspectives.

L'estada és una oportunitat per descobrir la importància de les escoles bressol per al manteniment de la llengua catalana, dels mitjans de comunicació, com per exemple Ràdio Arrels, la ciutat de Prada, sobretot la seva programació diürna, de concerts, espectacles, cinema i sobretot una oportunitat per a fer nous amics i noves coneixences.

Us animo a participar-hi als que encara no coneixeu el valor *simbòlic* d'aquesta universitat, sobretot pel que fa a la fixació i el manteniment de la llengua i cultura catalanes, en tots els àmbits de coneixement, lingüístic, ciències de la natura, ciència i tecnologia, ciències de la salut, economia, pensament, dret, història, història de l'art, literatura, música i cinema.

Resum de l'assemblea ordinària de la Societat Andorrana de Ciències

Per Pere Cavero i Muñoz
secretari de la junta de la SAC

Principals acords presos per l'assemblea en la reunió ordinària del dia 10 de febrer del 2011 a la sala de reunions del Centre Cultural La Llacuna, on està situada la seu social de l'entitat, carrer de Mossèn Cinto Verdaguer 4, 2n pis - despatx 4, d'Andorra la Vella, de conformitat amb l'ordre del dia:

Primer. Es llegeix i s'aprova la memòria d'activitats del 2010, que es publicarà al web de la SAC en no disposar de prou espai al butlletí El SAC.

Segon. S'aprova l'acta anterior per assentiment.

Tercer. S'examina i s'aprova el balanç econòmic presentat per la tesorera i s'aproven els comptes de l'any 2010, amb unes xifres totals finals de -213,41 euros, amb uns ingressos de 49.548,56 euros i unes despeses de 49.761,97 euros, de les quals 1.300,09 euros corresponen només a l'ISI. S'ha recuperat una part del dèficit de l'any anterior, però cada cop costa més trobar espònsor per als projectes a causa de la crisi. S'acorda mantenir la quota de soci a 22 euros, i se segueix amb la continuïtat del fons de donatiu voluntari per part dels socis que vulguin contribuir amb una quantitat addicional a la quota, per a la realització dels projectes aprovats. Es continua la quota gratuïta als socis que arribin a la jubilació i els sigui una càrrega el pagament i també es continua la quota d'estudiant de 3 euros.

De tota manera se seguirà intentant cercar noves fonts de finançament per poder dur a terme el programa previst. S'acorda que la publicació del butlletí segueixi sent bimensual i imprès, a més de penjar-ne l'edició digital al web, fins a trobar patrocinador. La publicació de les Jornades està assegurada parcialment per part de l'entitat bancària Fundació Crèdit Andorrà. La publicació de la 23a Diada Andorrana a l'UCE realitzada el 2010 no està assegurada perquè només es compta amb un ajut de 780,65 euros, i es busca patrocinari per completar la publicació; en canvi FEDA patrocinarà la meitat de la publicació de la 24a Diada Andorrana que es realitzarà l'agost del 2011 a Prada de Conflent. Pel que fa la publicació dels *Papers de Recerca Històrica* s'espera

poder seguir comptant amb el suport de Banca Privada d'Andorra per al volum 7, que s'està preparant per a principi del 2012. El Cicle de conferències es realitza amb uns ajuts del comú d'Andorra la Vella i el ministeri de Cultura que no cobreixen la despesa; la publicació del Cicle de conferències de divulgació científica en el recull de conferències 2009 s'editarà conjuntament amb els *Quarts Debats de Recerca*, amb l'ajut del departament d'Ensenyament Superior i Recerca i el departament de Cultura del ministeri d'Educació i Cultura de Govern, del comú d'Andorra la Vella, de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears i l'Institut d'Estudis Catalans; s'intentarà tenir-lo publicat en els propers mesos. Es recullen els textos del cicle 2010. La publicació de les Setenes Trobades culturals pirinenques té un suport econòmic de l'Institut pel Desenvolupament de l'Alt Pirineu i l'Aran, el Col·lectiu Pirineu Cultural i el Ministeri d'Afers Exteriors d'Andorra, per la SAC, però no de la Fundació Eiximenis de Girona, a través de l'Institut d'Estudis Ceretans, en tenir exhaurit l'ajut per a publicacions d'enguany i es busca poder completar l'edició.

S'acorda seguir buscant opcions per a la digitalització de totes les publicacions de la SAC i poder penjar a Internet el material digitalitzat que no disposi de DOI o no pugui encaixar dins les publicacions del web de l'Institut d'Estudis Catalans, a més d'aquestes, en el web de la Universitat d'Andorra.

Quart. S'acorda la fixació del tema de les activitats per al 2011 entre les diferents propostes presentades:

- Per al vint-i-setè cicle de conferències: **850 anys de la preparació de la 1a Concordia signada pels andorrans amb l'exterior.**

Se seguirà la tasca de recerca i divulgació científica de l'entitat, i es programaran també altres conferències sobre temes d'actualitat i interès. Es presenten els projectes de la junta i les propostes dels socis sobre conferències. Es continuarà la col·laboració amb la Societat Catalana de Química amb una conferència a càrrec de la catedràtica de química inorgànica Pilar González en col·laboració amb la CNAU.

- Per a la 24a Diada Andorrana a l'UCE, el

tercer dissabte d'agost dia 20, a Prada de Conflent, s'acorda el tema **L'aigua i Andorra.**

- Per a les XVII Jornades que es realitzen al novembre: **La cultura de l'esport a Andorra.**

- Pel que fa a les 8enes Trobades culturals pirinenques, fixades per al dissabte 29 d'octubre a Escaldes-Engordany, amb organització a càrrec de la SAC en reunió d'entitats convocades del 23 de gener, s'ha acordat el tema **La Marca Pirineus.**

En cas que hi hagués algun inconvenient per part dels patrocinadors o coorganitzadors pel que fa el tema escollit en alguna de les activitats es faculta la junta directiva per al canvi.

- Activitats extraordinàries del 2011: Recercat VII edició a Escaldes-Engordany el dissabte 14 i diumenge 15 de maig. Jornada de cultura i recerca local dels territoris de parla catalana (conferències, taules rodones, exposicions, exposició i venda llibres de les entitats, audiovisuals i concessió dels premis anyals a entitats i personalitats destacades en aquest àmbit). L'organitza l'Institut Ramon Muntaner amb l'ajut de la SAC, l'entitat local. Una de les exposicions previstes és la mostra itinerant *El món agrari a les terres de parla catalana*, que s'exposarà al claustre dels Miralls al santuari de Meritxell del 3 al 29 de maig. D'ambdós projectes es pot trobar informació al portal www.irmu.org.

Al setembre, els dies 15, 16 i 17, es realitzarà el XI Congreso de la Sociedad Española de Paleopatología i 1a Reunió dels Pirineus (amb França, Portugal, Espanya i Andorra), organitzat per la Universitat Autònoma de Barcelona, al Centre de Congressos d'Andorra la Vella. Informació i preinscripcions al web <http://jornades.uab.cat/paleopatologia-XI Congreso> o bé al correu electrònic cg.paleopatologia.XI@uab.cat

Cinquè. Sobre la difusió de les comunicacions i invitacions als actes s'avisarà per correu electrònic o bé per SMS de les activitats que es duguin a terme, i els socis són pregats de facilitar-los a l'entitat, si no ho han fet prèviament, si ho desitgen. Es mantindran la pàgina web i el bloc actualitzats al màxim perquè puguin ser consultats. S'acorda potenciar l'actualització de

la pàgina web de l'entitat www.sac.ad, posada en funcionament el maig del 2006, i del bloc <http://sacencies.com>, posat en marxa el novembre del 2007, per tal d'agilitzar l'arribada de les activitats de la SAC i l'intercanvi amb els associats. Es demanarà als mitjans de comunicació el seu ajut per difondre els actes que es realitzin.

Pel que fa el repartiment i distribució de les publicacions editades per la SAC es continuarà lliurant a la llibreria La Puça la col·lecció de llibres i butlletins. Els socis hi podran recollir el seu exemplar. Atès que la distribució per correu postal s'ha deixat de fer per manca de recursos econòmics, els socis hi podran recollir els seus exemplars, o bé en qualsevol acte de la SAC que es realitzi a la Llacuna Centre Cultural. El dia de presentació dels llibres seguirà havent-hi exemplars a disposició dels assistents.

Sisé. La secció d'Astronomia ha preparat un projecte d'observatori astronòmic d'Andorra amb obra civil i cúpula a Engolasters, prop de la caseta del guarda de FEDA. Ha aconseguit un primer suport econòmic parcial (Bomosa) i relació amb altres observatoris, i es busca finançament per completar l'import junt amb suport acadèmic. El cap de la secció, Miquel Sistach, exposa la situació actual. S'acorda donar suport al projecte presentat.

Es continuarà la sèrie d'articles sobre aquest tema en els butlletins El SAC i en la revista *Àgora Cultural* núm 16-17, en la part especial d'astronomia, i organitzarà les sortides per visitar observatoris astronòmics de l'entorn que no es van poder realitzar anteriorment si hi ha interès.

La secció de Còmic presenta el projecte per a la 15a edició de La Massana Còmic del 2011 *L'hivern del dibuixant*, una exposició a l'entorn del llibre del mateix nom de l'autor Paco Roca, amb una conferència de l'expert en còmics de Bruguera Antoni Giral. Properament es podrà realitzar una exposició sobre còmic català amb l'anàlisi dels originals aconseguits per Joan Pieras de la revista *El be negre*. La secció d'Història està acabant la recollida de textos per realitzar l'edició del setè volum dels *Papers de Recerca Històrica* a partir del segon semestre.

La secció de Llengua Catalana ha participat en la Taula de Cultura.

La secció ACMA ha repartit el llibre d'actes del 18è Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana (Girona 2008) als congressistes i la Biblioteca Nacional. Es

comença a preparar el següent congrés, que es realitzarà a l'Alguer el 2012, any del centenari. S'incrementa la relació amb l'Acadèmia amb l'ofertament per la seva part de considerar els nostres associats com els seus directes en alguns àmbits, realitzat en la presentació del llibre de conferències i debats de recerca del 2008. S'acorda preguntar als socis si tenen inconvenient a rebre els avisos dels seus actes.

Es dona suport a la Universitat Catalana d'Estiu de Ciències de la Natura, que es realitzarà a l'Alguer al setembre, que organitza Obra Cultural de l'Alguer i la Universitat de Sàsser, dins els nostres mitjans.

Les vuit darreres publicacions de la SAC són consultables a Internet. Els llibres *Papers de Recerca Històrica* 5è i 6è volums, els llibres de conferències i debats de recerca 2007 i 2008, XIII i XIV Jornades, i 21a i 22a Diada Andorrana, que ja tenen els DOI dels articles del seu contingut, són consultables a Internet a <http://publicacions.iec.cat>, (*Monografies en línia, Publicacions de la SAC*). Properament es penjaran els volums PRH 1, 2, 3 i 4, i les XV Jornades.

Setè. Es confirmen els nous socis de l'entitat des de la darrera assemblea (del 333 al 342) i es donen de baixa el núm. 140, per defunció; els 161, 157, 192 i 273 per baixa voluntària, i els núms 55, 71, 107, 29, 125, i 230 per manca de pagament després del retorn de les quotes i sense trobar cap resposta o resposta positiva per la seva part.

Vuitè. S'aproven els convenis signats amb l'Institut d'Estudis Catalans, la rebuda de la donació de diapositives i llibres de la família de la geògrafa Solange Maillat, el lliurament de DVD amb els audiovisuals enregistrats dels actes de la SAC des de 2006 al Dia internacional dels arxius a l'Arxiu Nacional d'Andorra.

Novè. Es considera necessari preguntar als socis si desitgen ser informats de les activitats de l'Acadèmia i rebre la revista *Tornaveu* quinzenal, i fer-los-la arribar si hi estan d'acord, tenint en compte que la SAC està inscrita a l'Agència de Protecció de Dades. Es faculta la junta per tirar endavant les relacions establertes amb les institucions amb que es relaciona l'entitat.

I sense cap més tema per tractar, s'aixeca la sessió.

Cicle de conferències 2011:
850 anys de la preparació de la 1a concòrdia signada pels andorrans amb l'exterior
Amb el suport del ministeri d'Educació i Cultura i del comú d'Andorra la Vella

Dijous 10 de febrer del 2011

Assemblea general ordinària
A dos quarts de 9 del vespre a la seu social de La Llacuna Centre Cultural, sala de reunions del 2n pis, carrer Mossèn Cinto Verdaguier 4, Andorra la Vella.

Dimecres 23 de febrer del 2011

Dia de la cultura i lliurament dels premis Àgora Cultural 2010
A dos quarts de 9 del vespre a la sala d'actes del comú d'Escaldes-Engordany, en el marc de la Capital de la Cultura Catalana.

Dimarts 22 de març del 2011

Presentació de la revista Àgora Cultural núm. 16-17 Homenatge al Mestre Josep Fontbernat i Verdaguier/monogràfic d'Astronomia
A les 8 del vespre a la sala d'actes de La Llacuna Centre Cultural, carrer Mossèn Cinto Verdaguier 4, Andorra la Vella

Dimarts 5 d'abril del 2011

Presentació del llibre
Quina formació per a la vida laboral?
que recull les ponències presentades en les XV Jornades de la SAC realitzades el 14 de novembre del 2009. Amb el suport del ministeri d'Educació i Cultura, la Fundació Crèdit Andorrà.
A dos quarts de 12 del migdia, a l'edifici Crèdit Centre, av. Meritxell 80, Andorra la Vella (entrada pel carrer Bra. Armengol).

Dijous 23 d'abril del 2011

Diada de Sant Jordi
Acte unitari de les entitats d'Àgora Cultural, venda de la litografia 2011.

Dijous 28 d'abril del 2011

Conferència
La resolució de conflictes
a càrrec d'Eduard Vinyamata i Camp, doctor en ciències socials i professor de conflictiologia a la Universitat Oberta de Catalunya, director del Campus per la Pau i la Solidaritat de la UOC.
A dos quarts de 8 del vespre a la sala d'actes de La Llacuna Centre Cultural, carrer Mossèn Cinto Verdaguier 4, Andorra la Vella.

Dimarts 3 de maig del 2011

Exposició
El Món Rural a les Terres de Parla Catalana
Claustre del Miralls del Santuari de Meritxell.
Inauguració de la mostra a les 8 del vespre. Romandrà exposada fins el diumenge 29 de maig matins de 9 a 13 h i tardes de les 15 a les 18 h tots els dies, dins l'horari habitual del Santuari

Divendres 6 de maig del 2011

Inauguració de
La Massana Còmic, 15a edició
A les 8 del vespre a la sala La Closeta, la Massana.

Dissabte 7 de maig del 2011

Conferència
L'hivern del dibuixant
a càrrec d'Antoni Guiral, sobre el llibre de Paco Roca, en el marc de l'exposició
A les 6 de la tarda a la sala La Closeta, la Massana.